

KR 17/02

Konfirmasjonsgudstjenestenes bønner

Råd, nemnder m.v.	Møtested	Møtedato
Nemnd f. gudstjenesteliv	Oslo	30.08.2001
Bispemøtet	Oslo	21.-25.09.2001
Kirkerådet	Oslo	20.-21.02.2002

Saksbehandler:

Åge Haavik

Saksdokumenter:

Saksutredning

Sak-nr. 17/02 Konfirmasjonsgudstjenestenes bønner

Sammendrag:

NFG har utarbeidet et forslag til nye bønner til bruk i konfirmasjonstidens gudstjenester. Forslaget er utarbeidet blant annet på bakgrunn av henvendelser til NFG. Det er i henhold til reglene for behandling av liturgisaker sendt til høring. På bakgrunn av høringsresultatet er saken behandlet av Bispemøtet, som gir den sin anbefaling.

Saken fremmes som liturgisk forsøkssak. Som sådan vedtas den av Kirkerådet.

Forslag til vedtak:

A. Liturgisk forsøkssak

Konfirmasjonsgudstjenestenes bønner vedtatt i henhold til det fremlagte forslag.

B. Saken publiseres snarest mulig ved 1) å legges ut på Den norske kirkes nettsted og 2) å utgis av *Verbum* i Forsøkspermen.

*

Bakgrunn

Nemnd for gudstjenesteliv (NFG) har siden 1995 fått flere henvendelser om nye forbønner for den enkelte konfirmant. Det pekes på "behovet for å be bønner som inneholder Guds nærvær i ungdommenes liv der de befinner seg", samt det savn at det i konfirmasjonsliturgiene ikke takkes for ungdommene og understrekes hvilke positive muligheter de representerer.

NFG har nedsatt både en ekstern arbeidsgruppe bestående av Tormod Wasbø, Åge Bognø og Kirsti Melangen og senere en intern arbeidsgruppe. Dette førte til at en ville arbeide videre med nye forbønner, både fellesbønn for alle konfirmantene og forbønn for den enkelte konfirmant, som kunne fremmes som forsøkssak.

I mange menigheter arbeides det grundig med konfirmasjonstidens gudstjenester, både med *Gudstjeneste med presentasjon av konfirmanter*, *Gudstjeneste med samtale* og *Konfirmasjonsgudstjeneste med forbønn for den enkelte*. Dette har avdekket at det gjør seg gjeldende en ganske utbredt misnøye med hvordan disse gudstjenestene fungerer. Det gjelder naturlig nok særlig den først- og sistnevnte av gudstjenestene. I drøftelsene omkring denne saken har det også vært fremholdt at innvendingen mot konfirmasjonstidens bønner kan gjøres gjeldende for svært mange av de liturgiske ordningene våre: Takken klinger svakt i hele Gudstjenesteboken.

Prester og kateketers ulike tanker og ideer om konfirmasjonstidens gudstjenester har ført til at det rundt i menighetene blir "snekret" en god del, for å finne frem til en gudstjeneste prest/kateket kan stå inne for. Noen av disse utgavene har NFG fått tilgang til. De viser at det er mye spennende og kreativt som finnes. Samtidig viser det med enda større tydelighet at det er et

stort behov for å gjøre noe med disse gudstjenestene.

Dette bør eventuelt følges opp i en mer omfattende sak, hvor disse gudstjenestene ses i lys av en fornyet tilretteleggelse for unges deltakelse i gudstjenestelivet. I denne omgang har NFG i hovedsak konsentrert seg om gudstjenestenes bønneledd, inkludert alternativt bønnesvar. Det utsendte forslaget inneholder imidlertid også som fakultativ ordning muligheten for en alternativ *åpning* av gudstjenesten. Den består i at leddet Syndsbekjennelse kan utelates eller i samarbeid med konfirmantene gis en alternativ utforming, samt at en kan bruke alternative former av Bønnerop Kyrie og Lovsang Gloria. Det henvises i denne forbindelse til alternative former som finnes i Norsk Salmebok og Salmer 1997. Den generelle muligheten en har til å velge alternativ prekentekst er tydeliggjort i rubrikken, hvor det også åpnes for å bruke én eller to lesetekster. Endelig er det i tråd med den tidligere vedtatte forsøkssak om bruk av forsakelsen åpnet for muligheten til at trosbekjennelsen kan fremsies sammen med forsakelsen etter prekenen under leddet Påminnelse om dåpen.

Liturgihistorisk utvikling – med særlig vekt på forbønn for den enkelte

Før Gustav Jensens reform hadde konfirmasjonsordningen bare ett bønneord. Det heter her:

"Efter Overhørelse gjøres enhver i Særdeleshed følgende Spørsmål: [...] Hvilke besvares med Ja. Derpaa under Haands Paalæggelse gjøres omtrent saadan Bøn for enhver:

Den treenige Gud, som fordem haver antaget dig til sit Barn udi den hellige Daab og gjort dig til en Arving til det evige Liv, han opholde dig udi saadan din Daabs Naade indtil din salige Ende; han give dig Bestandighed i din Troe, din Sjæl til Salighed!"
(Alterbogen, andet Oplag, Christiania 1862)

I Alterbog av 1889 står det:

"Naar disse Spørgsmaal ere besvarede, sier Presten: Saa giv mig din Haand derpaa!

Hvorefter han under Haandspaalæggelse beder:

Den treenige Gud, som har taget dig til Sit Barn i den hellige Daab og gjort dig til en Arving til det evige Liv, Han opholde dig i denne din Daabs Naade indtil din sidste Stund! Han give dig Bestandighed i din Tro, din Sjæl til Salighed! Amen."

I Alterboken av 1920 kommer et innledende tillegg i "Den nyere ordning": "Tred nu frem til Herrens Alter, og tag imot Guds velsignelse til et liv i forsagelse og tro!"

Det er Alterboken av 1920 som differensierer ordene ved håndspåleggelsen til 5 formuleringer som i seg selv er applikasjoner av bibelord med en ønskende tiltale. Denne skulle da etter innledningsordene være velsignende i sin karakter. Ordene er de samme både ved den eldre og den nyere ordning. Synspunktet *bønn for den enkelte konfirmant* er falt ut. *Velsignelse til et liv i forsakelse og tro* poengteres.

I Gudstjenestebok for Den norske kirke (1991) er disse appliserende ordene blitt omformulert til bønn med plass for å nevne den enkelte konfirmants navn. Antallet er her 7 bønner. I tillegg til det enstonige, som tidligere har vært nevnt som en innvending, hevdes det også at dette er for få. Ved store konfirmantkull lyder bønnene så mange ganger at man lett kjenner dem igjen, hvilket motvirker preget av personlig bønn.

Høringsprosessen

Saken ble i en fellespakke med liturgiske forsøkssaker sendt til høring på vanlig måte. Det kom inn 29 svar. Som vanlig er noen av uttalelsene fellesuttalelser fra biskop og bispedømmeråd. Hvilke svar som kom inn, fremgår av følgende oppstilling:

Oslo biskop/Oslo bispedømmeråd (**O bp/O bdr**)

Borg biskop (**B bp**)

Hamar biskop (**H bp**)

Tunsberg biskop/Tunsberg bispedømmeråd (**T bp/T bdr**)

Agder biskop/Agder bispedømmeråd (**A bp/A bdr**)

Stavanger bispedømmeråd (**S bdr**)

Bjørgvin biskop/Bjørgvin bispedømmeråd (**Bj bp/Bj bdr**)

Møre bispedømmeråd (**M bdr**)
Nidaros bispedømmeråd (**N bdr**)
Sør-Hålogaland biskop (**S-H bp**)
Sør-Hålogaland bispedømmeråd (**S-H bdr**)
Nord-Hålogaland biskop (**N-H bp**)
Nord-Hålogaland bispedømmeråd (**N-H bdr**)
Det teologiske fakultet (**TF**)
Det praktisk-teologiske seminar ved UiO (**Pr-t**)
Det Teologiske Menighetsfakultet (**MF**)
Misjonshøgskolen (**MH**)
Kirkelig utdanningscenter i nord (**KUN**)
Høgskulen i Volda (**Volda**)
Høgskolen for diakoni og sykepleie (**HDS**)
Griegakademiet – Institutt for musikk (**GA**)
Institutt for kristen oppseding (**IKO**)
Den norske kirkes presteforening (**PF**)
TeoLOgene (**LO**)
Norsk Kvinnelig Teologforening (**NKTF**)
Musikernes fellesorganisasjon (**mfo**)
Norges KFUK-KFUM (**KFUK/M**)
Norges Kirkesangforbund (**NKF**)
Knut Kittelsaa, sokneprest i Bakklandet (**KK**)

En rekke av svarene er meget grundige, med detaljerte forslag til endringer av de foreslåtte bønneformuleringene. Her kunne det være mye å hente for en ytterligere bearbeiding av materialet.

I forhold til det utsendte høringsmaterialet har NFG valgt å omarbeide

bønnene til Gudstjeneste med presentasjon, samt det såkalte Sluttord. Videre er leddet 14c, alternativ B (bønn for den enkelte konfirmant i ønskende form etter svensk forbilde) sløyfet.

Når det gjelder de 14 foreslåtte formuleringene av bønn for den enkelte konfirmant (14c, alternativ A), har NFG derimot valgt *ikke* å endre på disse. En omarbeiding i lys av de mange gode og interessante forslagene ville medføre en ytterligere betydelig utsettelse av saken. Signalene fra menighetene er at behovet for noe nytt og supplerende er meget stort. I og med at denne saken allerede har tatt så lang tid, har NFG truffet sitt valg. En har da lagt vekt på at de foreslåtte bønnene har fått tilstrekkelig støtte i høringsmaterialet til at det kan forsvares å gå videre med dem, samt at ledd 14c alternativ C (i henhold til høringsdokumentet, i det forslaget som fremmes her angitt som alternativ B) – som det er betydelig støtte til – åpner for muligheten til å formulere fritt. Dette letter trykket fra de foreslåtte bønnene, som får karakter av eksempler.

På bakgrunn av høringsprosessen er saken behandlet av Bispemøtet (se sak BM 21/2001-2). Bispemøtet anbefaler forslaget som liturgisk forsøksordning.

*

1. Gudstjeneste med presentasjon

Bønn for konfirmantene

Ved starten av konfirmasjonstiden fremstilles konfirmantene for menigheten i en gudstjeneste.

Lokale forhold avgjør hvordan denne gudstjenesten skal legges opp. Konfirmantenes nærvær skal sette sitt preg på hele gudstjenesten.

Fremstillingen av konfirmantene kan skje på ulike steder i gudstjenesten, for eksempel etter leddet Salme etter prekenen eller i gudstjenestens inngangsdelt.

Følgende bønn kan brukes som "Bønn for konfirmantene" på forbønnens plass. Bønnen ledes av liturg ved alteret, gjerne i samarbeid med noen av konfirmasjonstidens ledere.

Til fremstillingen kan man knytte lystenning eller andre enkle symbolhandlinger.

Menighetssvaret kan være "Gud, vær med oss alle" (Salmer 1997 nr. 159) eller et annet svar.

Bønnen kan også bes sammenhengende med "Å Gud, hør vår bønn" (Salmer 1997 nr. 161) som avsluttende menighetssvar.

L

La oss vende oss til Gud i bønn og særlig be for våre konfirmanter.

Enten *A*

I

Evige Gud og skaper, du har gitt oss livet i gave.

Takk for at du elsker oss som vi er

og kjenner vår glede og smerte, våre håp og savn.

L

Herre, led oss på dine veier.

M

Gud, vær med oss alle.

II

Allmektige Gud. Takk for at du våker over land og kirke, vårt nærmiljø og vår menighet. Vi ber for alle som har ansvar i samfunnet.

Gi vilje og visdom til å kjempe for fred og rettferdighet for alle.

Hjelp oss å bygge gode fellesskap og leve sammen i kjærlighet.

I dag ber vi for:

L

Herre, led oss på dine veier.

M

Gud, vær med oss alle.

III

Herre Jesus Kristus, du som tar imot oss i den hellige dåp, vi ber deg for konfirquantene:

La dem få se mer av hvem du er, så de kan vokse i tro, håp og kjærlighet.

Gi dem mot og styrke når livet blir vanskelig.

Bevar dem fra alt ondt og la dem alltid eie gleden over livet.

Vi ber deg for familie, venner, faddere og menighet.

Hjelp oss alle å gi konfirquantene en god konfirmasjonstid.

L

Herre, led oss på dine veier.

M

Gud, vær med oss alle.

L

I stillhet vil vi nå legge frem for deg det hver og en av oss har på hjertet.

Bønnestillhet

L

Herre, led oss på dine veier.

M

Gud, vær med oss alle.

Eller **B**

L

Gode Gud, du som engang skapte lyset
og stadig fornyer livet med all dets rikdom.

Takk for at du har skapt oss i ditt bilde
og gitt oss livets muligheter.

La oss få se mer av hvem du er,
så vi kan vokse i tro, håp og kjærlighet.

Vi ber i dag for våre konfirmanter.

Velsign deres konfirmasjonstid.

Gi hver enkelt konfirmant å finne
glede og styrke i fellesskapet.

M

Gud, vær med oss alle.

L

Gud, du som ser oss og kjenner oss som vi er.

Takk for at du tar imot oss
med alle våre lengsler og bekymringer, sorger og håp.

Takk for at du hører når vi ber til deg –
både når vi hvisker og når vi roper.

M

Gud, vær med oss alle.

L

Trofaste Gud, se til alle som står konfirmantene nær:
familie og venner, faddere og menighet.

La vår menighet være et hjem

der de kan finne hvile og ny kraft.
Hjelp oss å bygge gode fellesskap,
så vi kan leve sammen i kjærlighet.

M

Gud, vær med oss alle.

Her følger Herrens bønn.

A

Fader vår,

...

2. Konfirmasjonsgudstjeneste med forbønn for den enkelte

1 Konfirmasjonstiden avsluttes med konfirmasjonsgudstjenesten.

2 Gudstjenesten holdes som høymesse på vedkommende søn- eller helligdag med disse endringene:

Ledd 2 **Syndsbekjennelse** kan utelates eller utformes i samarbeid med konfirmantene.

Leddene 3 **Bønnerop Kyrie** og 4 **Lovsang Gloria** kan gis en annen form, se Norsk Salmebok og Salmer 1997.

Trosbekjennelsen fremsies sammen med forsakelsen etter prekenen under leddet **Påminnelse om dåpen**.

Ledd 14 **Forbønn** erstattes med leddene 14a **Bønn for konfirmantene**, 14b **Kort bønnesalme** og 14c **Bønn for den enkelte konfirmant**.

3 Ved prosesjon kan det ringes med alle klokkene.

4 Forrettende prest kan bære messehagel ved prosesjon og under

altertjenesten.

Inngangordsord

Gudstjenesten innledes med følgende inngangordsord:

Enten *A*

L

Kjære menighet. Nåde være med dere og fred fra Gud vår Far og Herren Jesus Kristus.

Eller *B*

I Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds navn.

Liturgen sier noe om dagens karakter og om gudstjenesten som følger.

Dette kan avsluttes med følgende bønn eller en fritt formulert bønn.

Om mulig bes bønnen av en av konfirmantene eller en av konfirmasjonstidens ledere.

L

La oss be.

Herre, vår Gud, takk for konfirmasjonstiden. Takk for at du elsker oss og kjenner alt i våre liv. Gjør oss åpne for det du vil gi oss. Velsign denne dagen. Amen.

Kollektbønn

Istedenfor dagens kollektbønn kan man bruke en av følgende bønner eller en annen høvelig bønn:

Enten *A*

Allmektige Gud, himmelske Far, takk for at du elsker oss. Vi ber deg: Styrk oss i troen, så vi kan leve i fellesskap med deg og være vitner om Jesu oppstandelse, du som med Sønnen og Den Hellige Ånd lever og råder, én sann Gud fra evighet og til evighet.

Eller *B*

Evige, trofaste Gud, du som tok imot oss i dåpen og gjorde oss til dine barn: Takk for at vi kan være trygge i din kjærlighet, du som aldri svikter. Lær oss din gode vilje, så vi lever til beste for hverandre. Gi oss troens glede og la våre liv vitne om at Jesus lever.

Eller *C*

Himmelske Far, vi takker deg for at du gjorde oss til dine barn i dåpen og gav oss et hjem i din kirke. Vi ber deg, styrk oss i troen, så vi kan leve etter din vilje og være dine medarbeidere på jorden. Gi oss kraft til å stride den gode strid, og hjelp oss til å nå det evige mål du har satt for vårt liv, ved Jesus Kristus, din Sønn, vår Herre, som med deg og Den Hellige Ånd lever og råder, én sann Gud fra evighet og til evighet.

Tekstlesning

Det kan leses én eller to lesetekster i tillegg til prekenteeksten.

Hvis det ikke prekes over en evangelietekst, skal en evangelietekst leses.

Hvis én eller flere av dagens tekster synes mindre egnet, kan man for eksempel velge blant følgende:

GT 5 Mos 6,4-7

Salme 121

Ep. Fil 3,12-14

Fil 4,4-9

Ev. Matt 7,24-29

Joh 6,66-69

Etter salmen etter prekenen (og kunngjøringer) følger eventuelt dåp, som avsluttes med en salme. Hvis det ikke er dåp, følger

Påminnelse om dåpen

Enten *A*

L

vendt mot menigheten

Kjære menighet.

I dåpen frelste Gud oss ut av mørkets makt og gav oss rett til å være lysets barn. Vi ble kalt til å følge Kristus og leve vårt liv i fellesskap med ham. La oss derfor bekjenne forsakelsen og troen som lød ved vår dåp.

Eller *B*

L

vendt mot menigheten

I dåpen ble vi født på ny av vann og Ånd. Vi ble tegnet med det hellige korsets tegn som et vitnesbyrd om at vi skal tilhøre den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus og tro på ham.

La oss nå bekjenne forsakelsen og troen.

Menigheten reiser seg.

A

Jeg forsaker djevelen

....

14a Bønn for konfirmantene

Her kan det nevnes aktuelle forbønner for konfirmantenes familier og relasjonene der, for lokalmiljøet, samt forbønner som angår årets konfirmanter spesielt. Også sykdom, sorg og andre vanskelige ting som angår én eller flere av konfirmantene, kan nevnes når det er avtalt med vedkommende.

Menighetssvaret kan være "Gud, vær med oss alle" (fra Salmer 1997) eller et annet svar.

Bønnen kan også bes sammenhengende med "Å Gud, hør vår bønn" som avsluttende menighetssvar.

L

La oss takke og be for våre konfirmanter.

L

Kjære Gud, vi takker deg for konfirmantene. Du har skapt dem i ditt bilde og gitt dem livet i gave. Du gjorde dem til dine barn i den hellige dåp. Hjelp dem til å være utholdende i bønnen og trofast bruke ditt Ord og den hellige nattverd. Styrk dem i troen, håpet og kjærligheten, så de sammen med alle som tror på deg, kan bekjenne Jesu Kristi navn og i ord og gjerning takke og tjene deg.

M

Gud, vær med oss alle.

L

Gode Gud, i dag ber vi deg om / for ...

Vær nær hos konfirmantene, og la dem alltid ha et trygt sted i din kirke. Bevar dem fra alt ondt og gi dem visdom og kraft når livet blir vanskelig. Beskytt dem og hjelp dem i dag og alle dager.

M

Gud, vær med oss alle.

Her følger Herrens bønn.

A

Fader vår,

...

14b Bønnesalme/Bønnevers

14c Bønn for den enkelte konfirmant

Konfirmantene kan komme fram enkeltvis eller gruppevis og knele ved alterringen. Der det er mulig, kan det skje ved at den første konfirmanten går via døpefonten til alterringen, mens den neste går fram til døpefonten og venter der mens den første blir bedt for. Når den som er blitt bedt for, reiser seg for å gå ned, går den neste fram til alterringen, mens en ny tar plass ved døpefonten.

Til forbønnen kan en knytte lystenning eller andre enkle symbolhandlinger.

Ved døpefonten bør Kristuslyset være tent.

L

Kjære konfirmanter.

Til den kristne tro er dere døpt. I den kristne tro er dere opplært. Kom nå fram til Herrens alter, så vi kan be for hver enkelt av dere i Jesu navn.

Konfirmantene går fram slik det er avtalt på forhånd, og kneler på alterringen.

Enten **A**

Liturgen legger hånden på konfirmantens hode og ber ved navns nevning én av følgende bønner:

1 Trofaste Gud, vi ber deg for (navnet nevnes) Gi *ham/henne* styrke til å møte livets utfordringer. Bevar *ham/henne* i troen på Jesus Kristus.

2 Himmelske Far, vi ber deg for (navnet nevnes) Omslutt *ham/henne* med din

velsignelse til et liv med fremtid og håp.

3 Gode Gud, vi ber deg for (navnet nevnes) Bevar *ham/henne* fra alt ondt og vær *hans/hennes* vokter og hjelper i dag og alle dager.

4 Evige Gud, vi ber deg for (navnet nevnes) Vær med *ham/henne* gjennom livet, og bevar *ham/henne* i din fred.

5 Herre, vår Gud, vi ber deg for (navnet nevnes) Gjør *ham/henne* trygg på at ingenting kan skille *ham/henne* fra din kjærlighet i Kristus Jesus.

6 All nådes Gud, vi ber deg for (navnet nevnes) Du som har begynt den gode gjerning i *ham/henne*, fullfør den, helt til Jesu Kristi dag.

7 Herre, treenige Gud, vi ber deg for (navnet nevnes) Vær *ham/henne* nær med din nåde og styrk *ham/henne* i troen, håpet og kjærligheten.

8 Barmhjertige Gud, vi ber deg for (navnet nevnes) Du har kalt *ham/henne* til å leve i fellesskap med deg. Vis *ham/henne* din kjærlighet og det håp som *han/hun* eier i deg.

9 Trofaste Gud, vi ber deg for (navnet nevnes) Velsign *hans/hennes* fremtid, så *han/hun* kan vokse i tro og tillit til deg.

10 Livets Gud, vi ber deg for (navnet nevnes) Hjelp *ham/henne* til å leve til din ære og til glede og velsignelse for andre.

11 Allmektige Gud, vi ber deg for (navnet nevnes) La *ham/henne* alltid se at Jesus er veien, sannheten og livet.

12 Evige, uforanderlige Gud, vi ber deg for (navnet nevnes) La *ham/henne* få kjenne din nærhet og alltid følge den veien som fører til frelse.

13 Nådige, trofaste Gud, vi ber deg for (navnet nevnes) Styrk *ham/henne* ved din Hellige Ånd, til et liv i tro og tjeneste.

14 Barmhjertige skaper og Herre, vi ber deg for (navnet nevnes) La *ham/henne* få vandre i ditt lys og leve sitt liv omsluttet av din kjærlighet.

Eller **B**

Liturgen legger hånden på konfirmantens hode og ber en bønn som er valgt eller utformet i løpet av konfirmasjonstiden i et samarbeid mellom presten eller kateketen og den enkelte konfirmant.

Før konfirmanden(e) går ned igjen, sier liturgen:

Fred være med deg/dere! @

Etter at alle konfirmandene er bedt for, sier liturgen:

Enten **A**

Den allmektige Gud har i dåpen gitt dere sin Hellige Ånd, gjort dere til sine barn og tatt dere inn i sin troende menighet. Han styrke dere med sin nåde til det evige liv.

Eller **B**

Lovet være Gud, vår Herre Jesu Kristi Far, han som i sin rike miskunn har født oss på ny og gitt oss et levende håp ved Jesu Kristi oppstandelse fra de døde!

Sluttord

Når det er bedt slik for alle konfirmandene, bringer liturgen eller en annen representant for menigheten en kort hilsen, eventuelt i form av sluttordet nedenfor.

Kjære konfirmanter.

Kristus har kalt oss til å leve i troen på hans oppstandelse og være hans vitner i verden. Bli i hans kjærlighet og i fellesskapet med alle som tror på ham. Kristus har gitt oss til hverandre, han er nær oss i Ordet og bønner, dåpen og nattverden. La oss alltid be for hverandre, og sammen med Kristus gå fremtiden i møte.

Gudstjenesten avsluttes deretter med slutningssalme osv.

*